

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12Co/27/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6118275516
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 10. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Martin Štubniak
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2021:6118275516.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Martina Štubniaka a sudkýň JUDr. Janky Benkovičovej a JUDr. Janky Boroškovej, v spore žalobcu Q. U., narodeného XX. XX. XXXX, trvale bytom R. K. XX, C. C., právne zastúpeného JUDr. Evaristom Zuzanom, advokátom, so sídlom Horná 65, Banská Bystrica, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné námestie 13, Bratislava, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 15C/37/2018-180 zo 7. októbra 2020, takto

rozhodol:

I. Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e**.

II. Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi **n e p r i z n á v a**.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „okresný súd“, alebo „súd prvej inštancie“, resp. „prvoinštančný súd“) napadnutým rozsudkom žalobu zamietol (I. výrok). Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia o ich výške (II. výrok).

2. Súd prvej inštancie takto rozhodol o žalobe žalobcu, ktorý sa domáhal zaplata sumy 34.877,14 Eur (pozostávajúcej z náhrady škody za ušlý zisk v sume 17.927,14 Eur a z náhrady nemajetkovej ujmy v sume 16.950,- Eur) z titulu náhrady škody a nemajetkovej ujmy za nezákonné vznesenie obvinenia a za väzbu.

3. Súd prvej inštancie zistil, že žalobcovi bolo uznesením OR PZ v Banskej Bystrici zo dňa 27. 11. 2012 vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c), ods. 3 písm. a) Trestného zákona a že žalobca neúspešne podal proti uzneseniu sťažnosť. V rámci trestného konania bol žalobca uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 31. 12. 2013 vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, pričom lehota väzby začala plynúť dňa 31. 12. 2013 o 14:25 hod.. Rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 05. 12. 2014 bol žalobca oslobodený spod následne podanej obžaloby pre uvedený skutok, pretože nebolo dokázané, že skutok spáchal. Súčasne bol žalobca prepustený z väzby. Odvolanie prokurátora voči oslobodzujúcemu rozsudku bolo uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. 04. 2015 zamietnuté. Prvoinštančný súd potom citujúc ust. § 3 ods. 1 písm. a) a c), § 5 ods. 1, § 8 ods. 5 písm. b), § 8 ods. 6 písm. a) a § 17 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) dospel k záveru, že nakoľko žalobca bol spod obžaloby právoplatne oslobodený, uznesenie o vznesení obvinenia treba považovať za nezákonné rozhodnutie. Ak si žalobca uplatnil nárok na náhradu škody za vykonanú väzbu, tento mu nevznikol, lebo útekovú väzbu, do ktorej bol vzatý si zaviniel sám tým, že po vznesení obvinenia odišiel do

Holandska a bližšie miesto jeho pobytu sa orgánom činným v trestnom konaní zistiť nepodarilo. Podľa odôvodnenia uznesenia o vzatí do väzby zo dňa 31. 12. 2013, sudca pre prípravné konanie neakceptoval tvrdenie žalobcu, že o vznesení obvinenia nevedel, nakoľko žalobca potvrdil, že v spisovom materiály sa nachádza doklad o prevzatí uznesenia o vznesení obvinenia, z ktorého vyplýva, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo doručené do vlastných rúk žalobcu dňa 28. 12. 2012 a žalobca pri výsluchu sám uviedol, že ide o jeho podpis a voči uzneseniu podal sťažnosť. Z odôvodnenia uznesenia o väzbe ďalej vyplynulo, že súčasťou vyšetrovacieho spisu sú úradné záznamy týkajúce sa zisťovania pobytu žalobcu ako obvineného, z ktorých vyplýva, že jeho matka nemala vedomosť o mieste jeho pobytu a že s ním nebola v kontakte. Pokiaľ potom žalobca namietal, že orgány činné v trestnom konaní mohli ľahko zistiť skutočnosť, že pracuje pre spoločnosť OTTO Work Force Slovakia, spol. s r.o., ktorá ho poslala na výkon práce do Holandska a že sa tam nachádzal v obci Uddel, čo vyplývalo z výpovede matky jeho priateľky, žalobca na preukázanie týchto svojich tvrdení nenavrhol žiadne dokazovanie ani nepredložil žiaden dôkaz, ktorým by preukázal, že miesto jeho pobytu v Holandsku bolo v tom čase zistiteľné. Prvoinštančný súd poukázal na § 34 ods. 7 Trestného poriadku, podľa ktorého je obvinený povinný na začiatku prvého výsluchu uviesť adresu, na ktorú sa mu majú doručovať písomnosti, ako aj spôsob doručovania a ak túto adresu alebo spôsob doručovania zmení, je povinný túto skutočnosť bez meškania oznámiť príslušnému orgánu. Žalobca splnenie povinnosti oznámiť zmenu adresy orgánom činným v trestnom konaní ani netvrdil ani nepreukázal, zotrval na tom, že orgány činné v trestnom konaní žiadnym spôsobom jeho reálny pobyt nezisťovali. Z odôvodnenia uznesenia o vzatí do väzby však vyplýva, že žalobca pri výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie uviedol, že na preberanie doporučených zásielok splnomocnil matku, splnomocnenie však uplynutím lehoty zaniklo a jeho platnosť ďalej neobnovil. Žalobca teda svojim správaním sám vytvoril situáciu, na základe ktorej bol daný dôvod väzby. Nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe mu nevznikol. Z výpovedí žalobcu a vypočutých svedkov pritom vyplynulo, že žalobcovi vznikla nemajetková ujma práve v súvislosti s rozhodnutím o väzbe. Nebolo preukázané ani, že by žalobcovi vznikla nemajetková ujma ako dôsledok uznesenia o vznesení obvinenia, pričom toto nezákonné rozhodnutie nespôsobilo žalobcovi ani žalovanú náhradu škody. Žalobca o prácu v Holandsku prišiel totiž nie kvôli vzneseniu obvinenia, ale až v dôsledku rozhodnutia o väzbe. Medzi uznesením o vznesení obvinenia a ušlým ziskom na strane žalobcu nebola príčinná súvislosť. Prvoinštančný súd preto uzavrel, že v prípade nezákonného rozhodnutia - uznesenia o vznesení obvinenia neexistuje príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodou (ušlým ziskom) a žalobca nepreukázal v súvislosti s týmto rozhodnutím ani vznik takej ujmy, ktorá by odôvodňovala nárok na nemajetkovú ujmu v peniazoch. V prípade rozhodnutia o väzbe bola preukázaná existencia negatívnej podmienky v podobe zavinenia si väzby žalobcom, preto mu právo na náhradu škody a nemajetkovej ujmy v súvislosti s väzbou nevzniklo. O náhrade trov konania rozhodol prvoinštančný súd podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) vzhľadom na plný úspech žalovanej.

4. V zákonnej lehote podal proti rozsudku odvolanie žalobca. Navrhol rozsudok zrušiť a vrátiť vec prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Žalobca prvoinštančnému súdu vytýkal, že na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a to konkrétne v tom, že kým z uznesenia o jeho vzatí do väzby vyplýva, že orgány činné v trestnom konaní mali vedomosť, že sa zdržuje v Holandsku a presne kedy tam odišiel, prvoinštančný súd toto prehliadol a vychádzal z toho, že nepreukázal, že orgány činné v trestnom konaní mali vedomosť o mieste jeho pobytu. Namietal tiež, že pokiaľ prvoinštančný súd uviedol, že nenavrhol ani nepredložil žiaden dôkaz, ktorým by preukázal, že miesto jeho pobytu v Holandsku bolo v tom čase zistiteľné a preto si väzbu nezavinil sám, podľa neho toto nebolo jeho povinnosťou, naopak, toto mala preukazovať žalovaná. Prvoinštančný súd odmietol pripojiť celý trestný spis, z ktorého by bolo možné získať dôkazy ohľadne naplnenia tejto negatívnej podmienky. Odchod za prácou do iného štátu Európskej únie nie je sám o sebe konaním, ktorým si môže niekto privodiť väzobné stíhanie. Okrem toho nesúhlasil ani s tým, že nespĺnil povinnosť podľa § 34 ods. 7 Trestného poriadku. Nebol povinný oznámiť zmenu svojho prechodného pobytu do zahraničia, ale bol povinný oznámiť iba zmenu adresy na doručovanie písomností. Nakoľko svoj trvalý pobyt nemenil, nemal ani dôvod oznamovať zmenu adresy na doručovanie písomností. Žalovaná nepreukázala, že by sa vyšetrovateľ pokúsil doručiť mu písomnosť a túto neprebral, resp. nedala sa mu doručiť. V dôsledku toho nie je pravdou, že si väzbu zavinil sám.

6. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu navrhla rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Poukázala na dôvody uvedené v uznesení, ktorým bol žalobca vzatý do väzby a na súvisiace uznesenie krajského súdu

zdôrazňujúc, že priamo z uznesenia vyplýva, že bližšie miesto pobytu žalobcu sa nepodarilo zistiť a preto je nepodstatná polemika, či bolo o žalobcovi známe, že sa v januári 2013 zdržiaval v Holandsku a orgány činné v trestnom konaní o tom mali vedomosť. V uznesení o väzbe je súčasne totiž uvedené, že po prevzatí uznesenia o vznesení obvinenia, voči ktorému podal sťažnosť odišiel do Holandska aj keď mal vedomosť o obvinení, pričom o mieste jeho pobytu nevedela ani jeho vlastná matka. Okrem toho žalobcovi v čase vzatia do väzby plynula skúšobná doba podmieneného odkladu výkonu trestu odňatia slobody na 15 mesiacov, ktorý mu bol uložený Okresným súdom Banská Bystrica rozsudkom sp. zn. 2T/19/2012 zo dňa 16. 10. 2012 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5To/144/2012 zo dňa 03. 09. 2013. Žalobca si teda väzbu zavinil sám. Žalovaná ďalej uviedla, že jej nie je zrejmé aké iné listiny z trestného spisu mohli byť vo vzťahu k zavineniu si väzby relevantné, pričom nenesie zodpovednosť za to, že žalobca bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno neunesol. Prvoinštančný súd pritom nebol oprávnený žalobcom tvrdenú ale nepreukázanú nesprávnosť konania orgánov činných v trestnom konaní a ani rozhodnutia sudcu pre prípravné konanie. Ak rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená nebolo zrušené, platí prezumpcia jeho správnosti. Žalovaná uzavrela, že žalobca nepreukázal naplnenie podmienok pre vznik zodpovednosti štátu za škodu.

7. Ďalšie vyjadrenia už strany nepodali.

8. Na základe odvolania žalobcu krajský súd, ako súd odvolací v zmysle § 34 CSP, vec preskúmal v rozsahu určenom ustanoveniami § 379 a § 380 CSP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario s použitím § 219 ods. 3 CSP a rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny.

9. Odvolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec správne právne posúdil. Aj podľa odvolacieho súdu bolo preukázané, že žalobca si vzatie do väzby zavinil sám a v dôsledku toho mu právo na náhradu škody a nemajetkovej ujmy nevzniklo. Tento záver bol pre posúdenie uplatnených nárokov kľúčovým a odvolací súd sa s ním stotožňuje.

10. V prvom rade je nad rámec odvolacích dôvodov potrebné uviesť, že podanou žalobou si žalobca uplatnil právo na náhradu škody a nemajetkovej ujmy a odvolací súd dáva za pravdu žalovanej, že tieto nároky dal žalobca do súvisu iba s rozhodnutím o väzbe. Žalobca v žalobe uviedol, že si uplatňuje nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy, avšak z opisu rozhodujúcich skutočností v žalobe (§ 132 ods. 1 CSP), t. j. z hľadiska skutkového vymedzenia žalovaných nárokov vyplýva, že mali vzniknúť ako dôsledok vzatia do väzby. Žalobca po skutkovej stránke v žalobe a ani následne netvrdil, že žalovaný ušlý zisk, resp. nemajetková ujma mu vznikli ako následok uznesenia o vznesení obvinenia zo dňa 27. 11. 2012, ktoré ináč prvoinštančný súd správne vzhľadom na oslobodenie žalobcu spod obžaloby vyhodnotil ako nezákonné rozhodnutie. Žalobca síce v I. bode žaloby jednou vetou uviedol, že žalované nároky boli spôsobené nezákonným vznesením obvinenia a väzbou, avšak v ďalšom texte žaloby už opísal iba to, aké negatívne následky mu spôsobilo väzobné rozhodnutie. Konkrétne, v II. bode žaloby žalobca podrobne popísal priebeh trestného konania, v III. bode argumentoval prečo bolo jeho trestné stíhanie a väzba nezákonnými, vo IV. bode žaloby označil relevantnú právnu úpravu, v V. bode pod písm. A) potom konkretizoval, že v dôsledku rozhodnutia o väzbe sa nemohol zamestnať a dosahovať obvyklý príjem, čo sa prejavilo škodou na jeho majetku vo forme ušlej mzdy a pod písm. B) uviedol následky, ktoré mu spôsobila vykonaná väzba a v bodoch VI. až VIII. žaloby sumarizoval svoj nárok uvádzajúc okolnosti, za ktorých došlo k jeho predbežnému prejednaniu a s akým výsledkom. Hoci teda prvoinštančný súd v napadnutom rozhodnutí posudzoval uplatnené nároky aj v súvislosti s nezákonnosťou uznesenia o vznesení obvinenia (kedy konštatoval, že v prípade tohto nezákonného rozhodnutia neexistuje príčinná súvislosť medzi ním a ušlým ziskom a žalobca nepreukázal ako dôsledok nezákonného rozhodnutia ani vznik takej ujmy, ktorá by odôvodňovala peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy) napriek tomu, že žalobca v žalobe ani v následnom vyjadrení neuviedol, že žalované nároky boli dôsledkom uznesenia o vznesení obvinenia, nemá tento postup, resp. záver prvoinštančného súdu vplyv na správnosť napadnutého rozsudku.

11. Z hľadiska skutkových zistení nebolo v konaní sporným, že žalobcovi bolo uznesením OR PZ v Banskej Bystrici zo dňa 27. 11. 2012 vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c), ods. 3 písm. a) Trestného zákona. Proti uzneseniu podal žalobca sťažnosť, ktorá

bola zamietnutá uznesením krajskej prokuratúry zo dňa 27. 02. 2013. Uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 31. 12. 2013 bol žalobca vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, pričom lehota väzby začala plynúť dňa 31. 12. 2013 o 14:25 hod.. Sťažnosť žalobcu proti uzneseniu o vzatí do väzby bola zamietnutá uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 21. 01. 2014. Rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 05. 12. 2014 bol žalobca oslobodený spod následne podanej obžaloby pre uvedený skutok, pretože nebolo dokázané, že skutok spáchal. Súčasne bol žalobca toho istého dňa 05. 12. 2014 prepustený z väzby na slobodu. Odvolanie prokurátora voči oslobodzujúcemu rozsudku bolo uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. 04. 2015 zamietnuté. Žalobca bol teda vo väzbe od 31. 12. 2013 do 05. 12. 2014.

12. Pokiaľ potom žalobca v spore tvrdil, že v dôsledku výkonu väzby mu vznikla škoda na ušlej mzde, nakoľko nemohol pracovať a súčasne výkon väzby spôsobil následky aj v jeho osobnostnej sfére, za čo požadoval náhradu nemajetkovej ujmy, prvoinštančný súd správne pri právnom posúdení veci vychádzal z ust. § 3 ods. 1 písm. c) zákona č. 514/2003 Z. z., pretože zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú v súvislosti s výkonom verejnej moci upravuje tento zákon v § 3 ods. 1 určujúc rozsah zodpovednosti tak, že štát, (t. j. Slovenská republika, pozn. odvolacieho súdu) za podmienok určených týmto zákonom zodpovedá za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci:

- a) nezákonným rozhodnutím,
- b) nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody,
- c) rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo
- d) nesprávnym úradným postupom.

13. V zmysle § 3 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. sa štát svojej zodpovednosti za škodu nemôže zbaviť, čím sa završuje právna úprava tejto zodpovednosti ako zodpovednosti objektívneho charakteru (bez ohľadu na zavinenie) s absolútnou povahou (bez možnosti liberácie). Objektívna zodpovednosť sa niekedy označuje aj ako zodpovednosť za výsledok a preto rozhodujúcim kritériom hodnotenia zákonnosti konania vedeného orgánom verejnej moci je v konečnom dôsledku až výsledok tohto konania. Judikatúra je ustálená v tom, že zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby znamená s prihliadnutím na konkrétne okolnosti to, že obvinený čin nespáchal a trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté (pozri najmä stále aktuálne rozhodnutia R 35/1991, R 70/1994, resp. rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4MCdo 15/2009 a sp. zn. 7MCdo 27/2012) a preto ani nemal byť vzatý do väzby napriek tomu, že v čase rozhodovania o nej ju konkrétne okolnosti opodstatňovali. Podľa odvolacieho súdu zákonodarca výslovnou a osobitnou úpravou práva na náhradu škody spôsobenej väzbou (hoc táto mohla byť vzhľadom na poznatky v danom štádiu trestného konania opodstatnená) dal nepochybne najavo, že takýto zásah do ústavných práv jednotlivca (na osobnú slobodu, slobodu pohybu a pobytu, atď.) zo strany štátu si zaslúži za splnenia stanovených podmienok príslušnú kompenzáciu a treba len zvýrazniť, že zákon v tejto súvislosti vôbec nepoužíva pojem „nezákonné“ rozhodnutie o väzbe, lebo odškodneniu podliehajú dôsledky spôsobené „rozhodnutím o väzbe“.

14. V prípade rozhodovacej činnosti teda zákon č. 514/2003 Z. z. zakladá zodpovednosť štátu za nezákonné rozhodnutie a špecificky za určité rozhodnutia týkajúce sa najmä osobnej slobody jednotlivca (rozhodnutia o zatknutí, zadržaní, o treste atď.). Štát teda podľa § 3 ods. 1 písm. c) zákona č. 514/2003 Z. z. zodpovedá za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe. Bližšie podmienky odškodnenia väzby sú obsiahnuté osobitne v ust. § 8 zákona č. 514/2003 Z. z., ktorý § je označený ako „Rozhodnutie o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutie o väzbe“.

15. Podľa ust. § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z., právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má ten, kto bol vzatý do väzby, ak

- a) bolo proti nemu zastavené trestné stíhanie,
- b) bol oslobodený spod obžaloby alebo
- c) vec bola postúpená inému orgánu.

16. V citovanom ustanovení je uvedené, že ten, kto bol vzatý do väzby má právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe v tom prípade, ak bolo proti nemu zastavené trestné stíhanie alebo ak bol oslobodený spod obžaloby alebo ak bola vec postúpená inému orgánu. To znamená, že ten, na kom

bola väzba vykonaná na základe väzobného rozhodnutia vydaného v rámci trestného konania podľa Trestného poriadku (zákon č. 301/2005 Z. z.), pričom trestné konanie bolo potom ukončené niektorým z uvedených spôsobov (t. j. bez toho, že by bola súdom právoplatne konštatovaná vina dotknutej osoby) má právo na náhradu škody (prípadne aj nemajetkovej ujmy podľa § 17 zákona č. 514/2003 Z. z.), ktorá vznikla ako dôsledok rozhodnutia o väzbe.

17. Na strane druhej, vzhľadom na takto pomerne prísne koncipovanú právnu úpravu zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe (čo je ale podľa odvolacieho súdu správne, pretože ak je podľa Trestného poriadku povinnosťou jednotlivca podrobiť sa potrebným procesným úkonom zameraným na zistenie trestnej činnosti a spravodlivé potrestanie jej páchatel'ov, tak takéto obmedzenie ústavných práv jednotlivca sa nemôže bez legitímneho dôvodu zaobiť bez adekvátnej kompenzácie), v ustanovení § 8 ods. 6 písm. a) zákon č. 514/2003 Z. z. vylučuje z odškodnenia väzby tie prípady, kedy si daná osoba väzbu zavinila sama. Ide tu o limitáciu náhrady škody plne logicky odôvodniteľnú tým, že ak si raz niekto spôsobil škodu sám svojím konaním, tak za ňu nemôže zodpovedať niekto iný. V tejto právnej úprave sa premieta v podstate klasický občianskoprávny princíp zavinenia poškodeného vyjadrený v ustanovení § 441 Občianskeho zákonníka (Ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne; ak bola škoda spôsobená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám).

18. Podľa ust. § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z., právo na náhradu škody nevznikne ak si osoba uloženie trestu, ochranného opatrenia alebo väzbu zavinila sama.

19. Významovo a dosahom totožné ustanovenie obsahovala aj predchádzajúca právna úprava zodpovednosti štátu za škodu účinná do 01. 07. 2004. Bola obsiahnutá v zákone č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, kedy § 5 ods. 2 písm. a) cit. zákona dokonca demonštratívne uvádzal, čo sa považuje za zavinenie poškodeného na uvalení väzby. Ustanovenie § 5 ods. 2 zákona č. 58/1969 Zb. znelo takto: Právo na náhradu škody nemá ten, kto si väzbu zavinil sám, najmä tým, že pokusom o útek alebo iným svojím konaním dal príčinu pre obavy, ktoré boli dôvodom väzby alebo jej predĺženia.

20. Podľa odvolacieho súdu sa citovaná aktuálna právna úprava nijak od predošlej úpravy neodchýlila (došlo iba k vypusteniu príkladov zavineného konania) a preto je stále použiteľným stanovisko Najvyššieho súdu ČSSR sp. zn. Plsť 3/77 z 30. 11. 1977, podľa ktorého sa v sporoch o náhradu škody skúma, či ten, na kom bola väzba vykonaná, si ju zavinil sám najmä tým, že pokusom o útek alebo iným svojím konaním dal príčinu k obavám, ktoré boli dôvodom väzby alebo jej predĺženia. Ďalej sa v stanovisku uvádza: „K vylúčeniu nároku na odškodnenie za väzbu podľa ustanovenia § 5 ods. 2 písm. a) zákona č. 58/1969 Zb. totiž nestačí, že tu bol zákonný dôvod väzby v zmysle ustanovenia § 67 Trestného poriadku alebo jej trvania v zmysle ustanovenia § 72 Trestného poriadku, ale treba, aby si obvinený sám väzbu zavinil. I keď pritom zákon len príkladom uvádza, ktoré konanie obvineného treba považovať za zavinenie väzby (napr. pokus o útek), rozhodne vždy predpokladá určité konkrétne konanie obvineného, ktorým dal príčinu na uvalenie väzby. To znamená, že podľa úpravy vzatia do väzby a jej trvania zakotvenej v Trestnom poriadku bude tu zákonný dôvod väzby, keď v zmysle ustanovenia § 67 Trestného poriadku bude tu skutočnosť, ktorá odôvodňuje obavu, že obvinený napr. ujde alebo že bude pokračovať v trestnej činnosti alebo že bude pôsobiť na svedkov a pod. Pre vylúčenie nároku na odškodnenie za väzbu malo by však byť preukázané aj určité konanie obvineného, napr. pôsobenie na znalca, zastrašovanie svedkov, odstraňovanie dôkazov a pod., ktorým dal príčinu k obavám, ktoré boli dôvodom väzby alebo jej predĺženia, lebo len v takomto prípade možno hovoriť o tom, že obvinený mal vinu na uvalení väzby. Nemožno preto jednoznačne vidieť zavinenie na uvalení väzby len v tom, že okresný prokurátor zdôvodnil vzatie do väzby konštatovaním, že išlo napr. o osobu niekoľkokrát súdne trestanú pre majetkové a iné delikty a vzhľadom na osobu páchatel'a je nebezpečenstvo, že by mohol ujsť alebo sa skrývať, aby sa vyhol trestnému stíhaniu a trestu, a že je to dôvodná obava, že by mohol i naďalej pokračovať v páchaní trestnej činnosti obdobnej povahy. Zrejme nepôjde taktiež o zavinenie na vzatí do väzby ani vtedy, keď sa obvinený ku spáchaniu trestného činu nepriznal alebo odmieta vypovedať a tak svojím konaním vzbudzuje dôvodné obavy, že by mohol mariť vyšetrovanie pôsobením na svedkov alebo spoluobvinených.“

21. V zmysle § 8 ods. 5 a 6 zákona č. 514/2003 Z. z. môže teda štát (Slovenská republika) zodpovedať za škodu a nemajetkovú ujmu vzniknutú ako následok väzby len po kumulatívnom splnení predpokladov, ktorými sú: a) rozhodnutie o väzbe, b) vykonanie väzby, c) oslobodenie spod obžaloby (resp. zastavenie

stíhania, či postúpenie veci inému orgánu), d) nejde o prípad uvedený v § 8 ods. 6 cit. zákona, e) vznik škody, prípadne ujmy v nemajetkovej sfére a f) príčinná súvislosť medzi väzbou a škodou. Pretože pre nastúpenie zodpovednosti štátu za škodu, prípadne nemajetkovú ujmu sa vyžaduje súčasné naplnenie všetkých vymenovaných podmienok, teda zodpovednosť štátu nenastáva ak nedošlo k naplneniu niektorej z nich, úplne postačovalo, ak súd prvej inštancie vzhľadom na obranu žalovanej zameral svoju pozornosť na (ne)splnenie kritéria uvedeného v ustanovení § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. vylučujúceho zodpovednosť v prípade, ak si osoba väzbu zavinila sama. Ak súd prvej inštancie mal preukázaný, podľa odvolacieho súdu správny záver, že žalobca si uvalenie väzby zavinil sám, bolo v tejto situácii nadbytočným zaoberať sa naplnením ostatných podmienok. Inými slovami, preukázané zavinenie žalobcu na svojom vzatí do väzby postačovalo na zamietnutie žaloby a keďže súd prvej inštancie vykonal vo vzťahu k otázke zavinenia väzby všetky potrebné dôkazy, skutkový stav bol zistený dostatočne a nedošlo k nesprávnym skutkovým zisteniam.

22. Dôvody väzby v zmysle ust. § 71 ods. 1 Trestného poriadku sa totiž vždy do určitej miery prekrývajú s dôvodmi aktívneho konania, v ktorých možno vidieť zavinenie väzby a tak je nutné odlišenie týchto skutočností, lebo inak by v dôsledku striktného prevzatia dôvodov väzby ako zároveň súčasných dôvodov jej zavinenia strácalo zmysel samotné ustanovenie § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. (t. j. obvinený by si vždy sám väzbu zavinil). Zavinenie obvineného na vzatí do väzby preto treba chápať tak, že jeho zavinenie (čo aj nedbanlivostné) konanie bolo dôvodom k vzatiu do väzby a z tohto pohľadu nie je významné, či konanie obvineného zakladalo podozrenie zo spáchania trestného činu a či napĺňalo príslušnú skutkovú podstatu trestného činu, pre ktorý bol stíhaný, ale je rozhodujúce to, či jeho zavinenie konanie vyvolávalo obavu zakladajúcu dôvod vzatia do väzby. Zavinenie obvineného na vzatí do väzby treba posudzovať vzhľadom na dôvody vzatia do väzby, a to vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam, na ktorých založil súd rozhodujúci o väzbe dôvody pre väzobné stíhanie a ktoré existovali v čase rozhodovania o väzbe.

23. V prejednávacom prípade bol žalobca vzatý do tzv. útekovej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. V uznesení o jeho vzatí do väzby bolo konštatované, že sa v mieste svojho trvalého pobytu nezdržiava, žije a pracuje v cudzine. Odišiel tam potom, ako mu bolo vznesené obvinenie za predmetnú trestnú činnosť. O vznesení obvinenia mal vedomosť, čo vyplynulo z dokladu o prevzatí uznesenia o vznesení obvinenia, ktoré mu bolo doručené do vlastných rúk dňa 28. 12. 2012. Voči uzneseniu o vznesení obvinenia podal dňa 04. 01. 2013 sťažnosť. Z odôvodnenia uznesenia o väzbe je ďalej zrejmé, že súčasťou vyšetrovacieho spisu boli úradné záznamy týkajúce sa zisťovania pobytu obvineného, z ktorých vyplývalo, že v mesiaci január 2013 opustil územie SR, zdržiava sa v Holandsku, pričom bližšie miesto jeho pobytu sa zistiť nepodarilo. Jeho matka sa vyjadrila, že nemá vedomosť o mieste jeho pobytu a že s ním nie je v kontakte. Okrem toho prvoinštančný súd vykonal aj dôkaz uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 21. 01. 2014 (predložil ho sám žalobca dňa 11. 11. 2019), ktorým bola sťažnosť žalobcu ako obvineného proti uzneseniu o vzatí do väzby zamietnutá. V uznesení krajský súd označil za správny záver okresného súdu, že u žalobcu existoval dôvod útekovej väzby založený na zistení, že sa vyhýbal trestnému stíhaniu tým, že sa úmyselne zdržiaval mimo územia SR napriek vedomosti, že je trestne stíhaný pre závažnú násilnú trestnú činnosť, čo vyplynulo z toho, že vlastnoručne prevzal uznesenie o vznesení obvinenia. Ďalej krajský súd uviedol, že sám žalobca svojim správaním vytvoril situáciu, ktorá okresný súd viedla k logickému záveru, že konkrétne skutočnosti nielen opodstatňujú obavu, ale priamo preukazujú správanie sa obvineného spôsobom, ktorý podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zakladá dôvod väzby. Tiež krajský súd poukázal na to, že žalobca bol rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 16. 10. 2012 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 03. 09. 2013 odsúdený pre prečin ublíženia na zdraví a prečin výtržníctva na úhrnný trest odňatia slobody vo výmer 15 mesiacov, výkon ktorého mu bol podmienenčne odložený na skúšobnú dobu v trvaní dvoch rokov.

24. Z uvedeného vyplýva, že prvoinštančný súd nedospel k nesprávnemu skutkovému zisteniu, pokiaľ v napadnutom rozsudku uviedol, že žalobca po vznesení obvinenia odišiel do Holandska a bližšie miesto jeho pobytu sa orgánom činným v trestnom konaní nepodarilo zistiť, keďže to isté je uvedené aj v uznesení o vzatí žalobcu do väzby. Prvoinštančný súd neuviedol, že orgány činné v trestnom konaní nemali vedomosť o tom, že žalobca je v Holandsku a kedy tam odišiel, čo prvoinštančnému súdu v odvolaní žalobca vytýkal. Súd prvej inštancie iba skonštatoval, že žalobca nepreukázal, že bolo ľahko zistiteľné, že pracuje pre spoločnosť OTTO Work Force Slovakia, spol. s r.o., ktorá ho poslala na výkon práce do Holandska a že sa nachádzal v Holandsku v dedine Uddel. Odvolací súd je však toho názoru,

že táto skutočnosť so zavinením si väzby žalobcom vôbec nesúvisí. Podstatné je konanie samotného žalobcu a nie otázka, do akej miery mali orgány činné v trestnom konaní zisťovať miesto, kde sa zdržiava. Žalobca totiž v podstate tvrdí, že nie on, ale orgány činné v trestnom konaní nezistením jeho presnej adresy v Holandsku v obci Uddel spôsobili, že bol vzatý do väzby. Podľa odvolacieho súdu by ale orgány činné v trestnom konaní vôbec nemuseli jeho adresu zisťovať, pokiaľ by žalobca po prevzatí uznesenia o vznesení obvinenia a po podaní sťažnosti proti nemu orgánom činným v trestnom konaní svoju adresu oznámil. V tejto súvislosti odvolací súd poznamenáva, že hoc celý čas žalobca svoju obranu voči (ne)zavineniu si väzby staval v tomto spore na tom, že príslušné orgány riadne nezistili, kde sa v Holandsku zdržiava, podľa uznesenia o vzatí do väzby žalobca pred sudcom pre prípravné konanie (paradoxne) uviedol, že pracoval najskôr v Holandsku a teraz pracuje v Antverpách v Belgicku. Čiže ani výhrada voči nedostatočnému postupu orgánov činných v trestnom konaní ohľadne zisťovania jeho adresy nie je dôvodná, ak sám žalobca v danom čase už v Holandsku ani nepracoval.

25. Odvolací súd na základe uvedeného konštatuje správnosť záveru prijatého prvoinštančným súdom, že žalobca si vzatie do väzby zaviniť sám a preto mu podľa § 8 ods. 6 zákona č. 514/2003 Z. z. právo na náhradu škody a na náhradu nemajetkovej ujmy nevzniklo. Už súdy rozhodujúce o vzatí žalobcu do väzby vo svojich rozhodnutiach konštatovali zavinené, dokonca úmyselné konanie žalobcu, v ktorom spočívali dôvody vzatia do väzby. Žalobca totiž do zahraničia odišiel po doručení uznesenia o vznesení obvinenia, súčasne v čase kedy bol rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 16. 10. 2012 (hoci ešte neprávoplatne) odsúdený pre inú svoju trestnú činnosť a urobil tak bez toho, aby komukoľvek oznámil svoju adresu. O konkrétnom mieste jeho pobytu, resp. adrese kde by preberal písomnosti nemali vedomosť nielen orgány činné v trestnom konaní, ale ani jeho vlastná matka, ktorá s ním v kontakte nebola, bolo známe, resp. zistené len to, že sa zdržiaval na bližšie nezistenom mieste v Holandsku. Krajský súd rozhodujúci o sťažnosti žalobcu proti uzneseniu o vzatí do väzby to vyjadril úplne jasne konštatovaním, že žalobca sa vyhýbal trestnému stíhaniu tým, že sa úmyselne zdržiaval mimo územia SR napriek vedomosti o svojom trestnom stíhaní. S týmto hodnotením sa odvolací súd plne stotožňuje.

26. Odvolací súd súhlasí so žalobcom, že odchod za prácou do iného štátu Európskej únie nemôže byť sám o sebe dôvodom na vzatie do väzby. Žalobca však odišiel do zahraničia v situácii, kedy bol trestne stíhaný (ohľadne iného skutku neprávoplatne odsúdený) a nedal orgánom činným v trestnom konaní vôbec vedieť adresu na preberanie písomností, prípadne to, kde presne sa bude zdržiavať. Ak by tieto informácie orgány činné v trestnom konaní mali, nebolo by nutné, aby ich zisťovali, ako sa toho dovoľával aj sám žalobca v odvolaní.

27. Prvoinštančný súd preto správne poukázal na § 34 ods. 7 Trestného poriadku, ktorý obvinenému ukladá oznamovaciu povinnosť ohľadne adresy na preberanie písomností, vrátane písomností určených do vlastných rúk, ako aj spôsobu doručovania. Obvinený má podľa tohto ustanovenia súčasne povinnosť bez meškania oznámiť zmenu tejto adresy alebo spôsobu doručovania príslušnému orgánu. Žalobca v odvolaní tvrdil, že nakoľko svoj trvalý pobyt nemenil, nemal ani dôvod oznamovať zmenu adresy na doručovanie písomností. Sám ale vo výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie uviedol, že na preberanie doporučených zásielok splnomocnil matku, splnomocnenie však uplynutím lehoty zaniklo a jeho platnosť ďalej neobnovil. Žalobca teda nielenže poveril prijímaním písomností matku, ktorá ako sa ukázalo nemala vedomosť o jeho pobyte, ale potom ako plnomocnenstvo zaniklo, toto už vôbec neobnovil. Účelom ust. § 34 ods. 7 Trestného poriadku (a z neho obvinenému vyplývajúcej povinnosti) nie je, aby orgány činné v trestnom konaní mali informáciu o mieste pobytu obvineného, ale to, aby mu mohli byť bezproblémovo doručované jemu určené písomnosti. A to evidentne žalobca po vznesení obvinenia nezabezpečil, naopak boli to orgány činné v trestnom konaní, ktoré si to museli zisťovať.

28. Za tohto stavu nebola dôvodnou ani námietka žalobcu, že prvoinštančný súd neopodstatnene odmietol pripojiť celý trestný spis. Podľa odvolacieho súdu vzhľadom na obsah väzobných rozhodnutí súdov zo dňa 31. 12. 2013 a zo dňa 21. 01. 2014 nebol takýto postup vôbec potrebný. A navyše žalobca nekonkretizoval, presne ktorý dôkaz nachádzajúci sa v trestnom spise má byť vykonaný a aká relevantná skutočnosť ním má byť preukázaná. Nie je z hľadiska konkrétnosti skutkových tvrdení postačujúce, pokiaľ žalobca iba všeobecne uviedol, že bez trestného spisu prvoinštančný súd „nemohol mať dostatočné dôkazné prostriedky, z ktorých by získal dôkaz v prospech žalovanej, ktorý by preukazoval existenciu takého konania žalobcu, ktorým by si sám privodil trestné stíhanie.“. Prvoinštančný súd vzhľadom na skutkové tvrdenia žalobcu všetky potrebné dôkazy vykonal - žalobca

totiž netvrdil, že orgánom činným v trestnom konaní svoju adresu uviedol, ale to, že tieto si ju dostatočne nezisťovali.

29. Z týchto dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že v prípade rozhodnutia o väzbe bola preukázaná existencia negatívnej podmienky v podobe zavinenia si väzby žalobcom a preto mu právo na náhradu škody a na náhradu nemajetkovej ujmy v súvislosti s väzbou nevzniklo. Prvoinštančný súd sa potom už nadbytočne zaoberal v 23. odseku odôvodnenia rozsudku tým, či a aké následky malo vykonanie väzby na osobnostnú sféru žalobcu.

30. Odvolacie námietky žalobcu boli nedôvodnými a preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa ust. § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil a to vrátane závislého výroku o trovách konania, kde súd prvej inštancie správne aplikoval ustanovenie § 255 ods. 1 CSP, ohľadne ktorého žalobca v odvolaní neuviedol žiadnu konkrétnu odvolaciu argumentáciu.

31. Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania vychádzal odvolací súd z ust. § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP, podľa ktorého: „O nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí“. Odvolací súd pri svojom rozhodovaní aplikoval zásadu zodpovednosti za výsledok (zásadu úspechu) vyplývajúcu z ust. § 255 ods. 1 CSP. V tomto prípade bola v odvolacom konaní plne úspešná žalovaná, zásadne by teda mala nárok aj na náhradu trov odvolacieho konania. Pretože však zo spisu odvolací súd nezistil, že by žalovanej v odvolacom konaní nejaké účelne vynaložené trovy vznikli, odvolací súd jej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

32. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za neho koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).